

I. ĐỌC HIỂU: (3,0 điểm)

Đọc văn bản sau và trả lời các câu hỏi bên dưới:

THƯA THẦY

- Tạ Nghi Lễ -

Thưa thầy, bài học chiều nay
Con bỏ quên ngoài cửa lớp
Dưới gốc phượng già, nằm nghe chim hót
Con hóa mình thành bướm và hoa

Thưa thầy bài tập hôm qua
Con bỏ vào ngăn khóa kín
Mãi lượn lơ theo từng vòng sóng
Cái ngã điệu đàng, sân trượt patin

Thưa thầy, bên ly cà phê đen
Con đốt thời gian bằng khói thuốc
Sống cho mình và không bao giờ mơ ước
Mình sẽ là ai? Tôi sẽ là ai?

Thưa thầy, qua ngõ nhà thầy khuya nay
Con vẫn thấy một vầng trăng âm sáng
Thầy ngồi bên bàn phẳng lặng
Soạn bài trong tiếng ho khan

Thưa thầy, cho là nhận: điều giản đơn
Sao con học hoài không thuộc
Để bây giờ khi con hiểu được
Biết làm sao tạ lỗi cùng thầy

(Theo Minh Châu, *Thưa thầy, bài học chiều nay*,... www.baobinhduong.vn, 24/11/2012)

Câu 1: Xác định thể thơ của văn bản. (0.5 điểm)

Câu 2: Cậu học trò dành phần lớn thời gian để làm những việc gì? (0.5 điểm)

Câu 3: Vì sao “tiếng ho khan” của thầy đã làm chuyển biến nhận thức, tình cảm của cậu học trò (1,0 điểm)

Câu 4:

a) Gọi tên hai thành phần biệt lập trong khổ thơ cuối. (0.5 điểm)

b) Đặt câu có thành phần biệt lập thể hiện tác động tích cực của bài thơ đối với bản thân. (0.5 điểm)

II. LÀM VĂN: (7.0 điểm)

Câu 1: (2,0 điểm)

Viết đoạn văn (khoảng 01 trang giấy thi) trình bày suy nghĩ về vấn đề: Cần biết quý trọng thời gian.

Câu 2: (5.0 điểm)

Phân tích đoạn thơ sau, trích *Mùa xuân nho nhỏ* - Thanh Hải. Liên hệ với hoàn cảnh sáng tác bài thơ để nhận xét ngắn gọn về tư tưởng, tình cảm của tác giả.

Mọc giữa dòng sông xanh

Một bông hoa tím biếc

Oi con chim chiền chiện

Hót chi mà vang trời

Từng giọt long lanh rơi

Tôi đưa tay tôi hứng.

Mùa xuân người cầm súng

Lộc giắt đầy quanh lưng

Mùa xuân người ra đồng

Lộc trải dài nương mạ

Tất cả như hối hả

Tất cả như xô nhau

(Ngữ văn 9, Tập hai, NXB Giáo dục Việt Nam, tr 55)

GỢI Ý ĐÁP ÁN ĐỀ THI VÀO LỚP 10 MÔN VĂN 2019 VĨNH LONG

I. ĐỌC HIỂU:

Câu 1: Thể thơ của văn bản trên: Tự do

Câu 2: Cậu học trò dành phần lớn thời gian để làm những việc: nằm nghe chim hót dưới gốc phượng già, trượt patin, hút thuốc và uống cà phê - sống cho mình, không bao giờ ước mơ.

Câu 3: “Tiếng ho khan” của thầy đã làm chuyển biến nhận thức, tình cảm của cậu học trò vì: khi thầy nhọc lòng soạn bài trong đêm khuya, dù có mệt mỏi, có ốm nhưng cậu học trò lại phụ công thầy khi không học thuộc được bài học thầy cho. => từ đó cậu học trò mới hiểu rằng mình đã nhận được từ thầy vô vàn điều quý giá nhưng mình lại phụ lại tấm lòng của thầy.

Câu 4:

a) Hai thành phần biệt lập trong khổ thơ cuối:

- Phụ chú: "điều giản đơn"

- Gọi đáp: "Thưa thầy"

b) Đặt câu có thành phần biệt lập thể hiện tác động tích cực của bài thơ đối với bản thân:

Ví dụ: Thầy ơi, những bài học thầy giảng như những điều trân quý nhất con từng được nhận, cảm ơn thầy đã đùm bọc chúng con thời gian qua.

II. LÀM VĂN

Câu 1: Dàn ý:

I. Mở bài

- Dẫn dắt vào vấn đề: Có người từng nói: "Người nào dám lãng phí một giờ đồng hồ nghĩa là chưa phát hiện giá trị của cuộc sống". Thời gian là thứ có giá trị không thể nào đong đếm được.

II. Thân bài

1. Bàn luận, phân tích

- Thời gian là một thứ trừu tượng, trôi qua từng ngày, ta không cảm nhận thời gian một cách trực quan như nhìn hay chạm vào, ta cảm sự trôi chảy của thời gian qua sự thay đổi của sự vật tồn tại xung quanh mình.

- Thời gian là thứ tiền bạc không thể mua được, một đi không trở lại, một khi đã qua đi không thể nào lấy lại được. Nếu để lỡ mất thời gian dù có hối tiếc cũng thể lấy lại được. ("Nếu một người cho bạn thời gian của của mình, anh ta không thể cho bạn món quà nào quý giá hơn nữa")

- Thời gian giúp vạn vật vận động theo đúng quy luật, trình tự của nó (con người, cây cối trưởng thành rồi chết đi, xã hội cũng thay đổi theo thời gian).

- Thời gian giúp con người tích lũy được giá trị, không chỉ vật chất mà quan trọng hơn là tinh thần, nếu biết tận dụng tốt sẽ tích sẽ khiến giá trị bản thân tăng lên (trưởng thành hơn, hiểu biết hơn, ...)

- Thời gian giúp thay đổi suy nghĩ, tình cảm của con người: giúp xóa nhòa nỗi đau, hận thù, thậm chí làm phai nhạt tình cảm yêu thương, thay đổi tính tình của con người.

2. Mở rộng vấn đề

- Quý trọng thời gian không có nghĩa là phải sống gấp gáp, chạy theo thời gian mà là biết trân trọng từng giây, sống hết mình, cống hiến hết mình cho cuộc đời.

- Không chỉ dành thời gian ra để làm việc như một cỗ máy mà cũng cần cả thời gian nghỉ ngơi hợp lí, quan tâm yêu thương mọi người xung quanh có như vậy mới là tận dụng hết giá trị đích thực của thời gian.

- Ngày nay vẫn còn một bộ phận giới trẻ chưa biết quý trọng giá trị của thời gian, để thời gian trôi đi vô nghĩa, không tích lũy được giá trị cho bản thân: VD: chỉ biết vui chơi, thay vì tận dụng thời gian để học lại sa vào trang mạng xã hội than thở học vất vả,

...

3. Liên hệ bản thân

- Cần có thái độ phê phán những người không biết quý trọng thời gian.

- Là một học sinh cần ý thức được giá trị quý báu của thời gian để tránh làm lãng phí thời gian của mình cũng như của những người xung quanh.

- Biết cách lên kế hoạch, sắp xếp mọi việc sao cho sử dụng quỹ thời gian hiệu quả nhất: biết phân chia hợp lí giữa thời gian học tập và vui chơi giải trí, ...

- Nhưng tránh hấp tấp nóng vội bởi mỗi việc cần được đầu tư một quỹ thời gian nhất định của nó thì có thể thành công, chỉ cần biết làm chủ thời gian, nỗ lực và kiên trì ắt sẽ thành công.

- Sống hết mình từng giây từng phút để không hối hận khi thời gian qua đi, để cuộc sống trở nên ý nghĩa hơn.

III. Kết bài

- Mỗi người hãy trân trọng từng phút giây mình đang sống, bạn có thể trì hoãn nhưng thời gian thì không.

Tham khảo bài văn mẫu ngắn sau đây:

Thời gian là vàng câu nói đó là đúng với mọi hoàn cảnh vì thời gian luôn vận động vĩnh hằng trong cuộc sống, mỗi giây mỗi phút đi qua nó sẽ không bao giờ quay trở lại nữa vì vậy chúng ta cần phải biết quý trọng thời gian.

Thời gian là sự vận động vĩnh hằng trong vũ trụ, vũ trụ sinh ra thời gian thời gian luôn luôn vận động và không ngừng chuyển động, mỗi giây mỗi phút có thời gian nếu chúng ta biết quý trọng nó thì chúng ta sẽ làm được những điều có ích cho xã hội này, để thời gian trôi đi và lãng phí khoảng thời gian đó khi ngoảnh đầu lại chúng ta sẽ cảm thấy hối tiếc vì những gì mà mình đã đánh mất, trên đời này có rất nhiều thứ đi qua có thể lấy lại được nhưng duy nhất có thời gian nếu đi qua chúng ta sẽ vĩnh viễn sẽ không bao giờ lấy lại được. Khi để thời gian trôi đi khỏi vòng tay chúng ta mới cảm thấy yêu quý thời gian. Quý trọng đó là chúng ta phải biết giữ gìn và trân trọng những giây những phút đó, nếu chúng ta biết quý trọng thời gian chúng ta thực sự sẽ trở thành những con người khoa học. Những ai biết quý trọng thời gian thì học sẽ thành công và làm được những điều có ích cho xã hội này.

Có rất nhiều những biểu hiện chứng minh sự quý trọng thời gian của chúng ta, họ luôn trân trọng từng giây từng phút không để thời gian trôi đi vô ích, vô vọng. Họ biết chắt chiu từng giây từng phút, họ không để thời gian trôi đi trong sự hoài phí, trong học tập họ biết chia khoảng thời gian ra để học tập. Những người biết trân trọng thời gian thì chắc chắn sẽ thành công trong cuộc sống. Con người chúng ta thường bị lu mờ bởi nhiều cám dỗ của cuộc sống khiến chúng ta bỏ qua những khoảng thời gian tốt đẹp, vì vậy để không lãng phí những khoảng thời gian bên cạnh mình, từng giây từng phút hãy nâng niu và yêu quý nó. Thời gian đi qua sẽ không bao giờ quay trở lại chúng ta hãy biết trân trọng và giữ gìn những khoảng thời gian mà chúng ta đang có, có như vậy chúng ta mới thực sự trở thành những con người của xã hội, những con người biết cống hiến hết mình cho xã hội này.

Các cụ đã dạy chúng ta những điều rất đúng, chúng ta cần phải biết quý trọng thời gian, thời gian sẽ giúp chúng ta trở thành những con người có ích cho xã hội hãy nâng niu và trân trọng chúng.

Câu 2:

Dàn ý chi tiết:

I. Mở bài:

- *Ví dụ mẫu:* Mùa xuân là mùa của thiên nhiên thắm tươi, của vạn vật sinh sôi nảy nở. Văn học Việt Nam đã từng không có ít những vần thơ thể hiện cảm xúc rạo rực, trẻ trung trước mùa xuân. Đó là “Mùa xuân chín” của Hàn Mặc Tử, “Mùa xuân xanh” của Nguyễn Bính, “Chiều xuân” của Anh Thơ,... và Thanh Hải – nhà thơ xứ Huế cũng góp vào đó một "***Mùa xuân nho nhỏ***". Ra đời vào tháng 11 năm 1980, không bao lâu trước khi nhà thơ qua đời, bài thơ thể hiện niềm yêu mến thiết tha cuộc sống, đất nước và ước nguyện dâng hiến của tác giả. Để lại nhiều ấn tượng nhất trong lòng người đọc là cảm xúc của thi nhân về mùa xuân thiên nhiên, mùa xuân đất nước.

II. Thân bài:

1. Khái quát

- Ở vị trí phần đầu của thi phẩm, đoạn thơ là những dòng cảm xúc hồn nhiên, trong trẻo, đắm say của tác giả trước vẻ đẹp mùa xuân –mùa xuân thiên nhiên xứ Huế và mùa xuân

đất nước, mùa xuân Cách mạng. Nếu mùa xuân của đất trời mang vẻ đẹp tươi trẻ, tràn trề sức sống thì mùa xuân đất nước lại đẹp một cách sôi nổi, hào hùng.

2. Mùa xuân thiên nhiên xứ Huế:

- Với nét bút khoáng đạt, bức tranh mùa xuân thiên nhiên được nhà thơ phác họa bằng hình ảnh tự nhiên, bình dị và gợi cảm:

*Mọc giữa dòng sông xanh
Một bông hoa tím biếc”.*

+ Xứ Huế vào xuân với “dòng sông xanh”, với “bông hoa tím”. Sắc xanh hiền hòa của sông điểm xuyết nét chấm phá của bông hoa tím biếc gợi một sắc xuân tươi tắn, rực rỡ mà vẫn rất mực bình dị, dân dã mang đậm chất Huế mộng mơ.

+ Động từ “mọc” được đảo lên đầu câu thơ gợi ấn tượng đậm nét về vẻ đẹp duyên dáng, và sức sống mạnh mẽ của bông hoa mùa xuân. Đó có thể là bông hoa lục bình, cũng có thể là bông trang, bông súng, với sắc tím biếc như đang vươn lên, đang trỗi dậy. Hoa tím biếc mọc nở trên dòng sông xanh – cái hài hòa của tự nhiên của màu sắc đem đến vẻ đẹp dịu nhẹ, thanh mát làm say đắm lòng người.

- Bức tranh mùa xuân xứ Huế không chỉ tươi tắn, sống động sắc màu mà còn rực rỡ âm thanh:

*Oi con chim chiền chiện,
Hót chi mà vang trời”.*

+ Tiếng hót của chim chiền chiện mở ra một không gian cao v vời, trong trẻo. Và cũng bởi tiếng chim lanh lốt đó vang lên làm xao động cả đất trời, làm xao xuyên cả tâm hồn thi sĩ nhạy cảm của nhà thơ.

+ Với cảm thán từ “Oi” và lời hỏi “hót chi?”, Thanh Hải đã đưa vào lời thơ giọng điệu ngọt ngào, dịu nhẹ, thân thương của người dân xứ Huế, diễn tả cảm xúc vui say đến ngỡ ngàng trước một mùa xuân tươi đẹp – một mùa xuân đậm chất quê hương và giàu chất thơ.

- Say sưa, ngây ngất trước vẻ đẹp giản dị mà nên thơ của mùa xuân, nhà thơ bỗng bồi hồi, xúc động:

*Từng giọt long lanh rơi
Tôi đưa tay tôi hứng”*

+ “Giọt long lanh” là giọt mùa xuân, giọt nắng vàng hay giọt sương sớm? Theo mạch cảm xúc của nhà thơ thì có lẽ đây là giọt âm thanh của tiếng chim ngân vang, đọng lại thành từng giọt niềm vui, rơi xuống cõi lòng rộng mở của thi sĩ, thấm vào tâm hồn đang rạo rực tình xuân.

+ Phép ẩn dụ chuyển đổi cảm giác được sử dụng một cách tự nhiên, hợp lí. Thanh Hải cảm nhận vẻ đẹp của mùa xuân bằng nhiều giác quan: thị giác, thính giác và cả xúc giác.

+ Cử chỉ “Tôi đưa tay tôi hứng” thể hiện sự nâng niu, trân trọng của nhà thơ trước vẻ đẹp của mùa xuân với cảm xúc say sưa, lặng ngắm.

=> Hình ảnh thơ lung linh, đa nghĩa, vừa là thơ, vừa là nhạc, là họa. Bức tranh mùa xuân được phác họa khi nhà thơ đang nằm trên giường bệnh khiến người đọc trân trọng hơn, yêu hơn một tâm hồn nghệ sĩ, một tình yêu quê hương, đất nước.

3. Mùa xuân đất nước, mùa xuân Cách mạng:

<http://violet.vn/nguyenthienhuongvp77>

- Từ mùa xuân thiên nhiên đất trời, nhà thơ cảm nhận về mùa xuân đất nước, mùa xuân Cách mạng. Tác giả hướng tình cảm tới những con người cụ thể - những con người làm nên lịch sử:

*Mùa xuân người cầm súng
Lộc giắt đầy trên lưng
Mùa xuân người ra đồng
Lộc trải dài nương mạ”.*

- Các điệp ngữ “mùa xuân”, ”lộc”, ”người” như trải rộng khung cảnh hiện thực khi gắn với cuộc sống lao động, chiến đấu của nhân dân. Nhà thơ đã sáng tạo cặp hình ảnh sóng đôi đẹp như hai vế của câu đối mừng xuân để nói về hai lực lượng chủ yếu của cách mạng, hai nhiệm vụ chiến lược của đất nước. Đó là người chiến sĩ và người lao động – bảo vệ và xây dựng Tổ quốc, quê hương.

- Từ “lộc” được dùng với hai lớp nghĩa: tả thực chồi non, nhánh biếc và ẩn dụ cho sức sống, thế vươn lên, sức phát triển mới, thành quả tốt đẹp là mùa xuân. “Lộc” trên cành lá ngụy trang theo bước chân người cầm súng ra trận, “lộc” trải dài trên những nương mạ theo bàn tay người ra đồng.

-> Như thế, người chiến sĩ, người lao động đã đem mùa xuân, gieo mùa xuân đến mọi miền đất nước. Họ trở thành những con người làm ra mùa xuân, bảo vệ mùa xuân. Và họ đã làm nên cái giai điệu chính của bản hợp xướng mùa xuân, tạo nhịp điệu hối hả, hào hùng:

*"Tất cả như hối hả
Tất cả như xôn xao”*

- Nghệ thuật điệp ngữ “tất cả” cùng các từ láy “hối hả”, “xôn xao” làm nổi bật không khí khẩn trương, náo nức của đất nước trong những năm tháng gian lao, hào hùng. Cách ngắt nhịp 2/1/2 làm cho câu thơ vang lên một nhịp điệu tươi vui, mạnh mẽ. Đó là hành khúc mùa xuân của thời đại Hồ Chí Minh.

4. Ý kiến đánh giá, bình luận:

- Mùa xuân là đề tài truyền thống trong thơ ca dân tộc. Thanh Hải đã góp vào đó một bài thơ xuân đẹp, đậm đà tình nghĩa. Thể thơ năm chữ, giọng thơ lúc mạnh mẽ, lúc thiết tha ngân vang, ngôn ngữ thơ trong sáng và biểu cảm, hàm súc và hình tượng, các phép tu từ được vận dụng sắc sảo và tài hoa. Tình yêu mùa xuân gắn liền với tình yêu quê hương, đất nước được nhà thơ diễn tả sâu sắc và cảm động trong đoạn thơ, bài thơ. Mỗi cuộc đời hãy là một mùa xuân, đất nước ta sẽ mãi mãi là những mùa xuân tươi đẹp.

III. Kết bài:

- “*Mùa xuân nho nhỏ*” là khúc ca say mê về tình yêu thiên nhiên, tình yêu cuộc sống làm rung động trái tim người đọc bao thế hệ. Đến với bài thơ, đặc biệt là đoạn thơ trên, ta không chỉ được chiêm ngưỡng vẻ đẹp của mùa xuân mà còn xúc động trước thế giới tâm hồn của thi nhân. Nhẹ nhàng mà sâu lắng, những vần thơ của Thanh Hải đã khơi gợi trong ta tình yêu thiên nhiên, tình yêu cuộc đời.

.....